

WWS!

VOOR

September 2009 • jaargang 2 • nummer 3

Inhoud

In deze Kwartaalnieuwsbrief leest u over de ontwikkelingen van Voorall.

Het waarom, het wie, het hoe...

... en welke resultaten we tot nu toe hebben behaald.

Aan- en afmelding voor deze nieuwsbrief, suggesties of vragen kunt u mailen naar: info@voorall.nl

In deze nieuwsbrief:

- 1 Toegankelijkheid stembureaus getest
- 2 Standpunt Voorall m.b.t. gemeenteraadsverkiezingen 2010
- 3 TestTeam Nieuws : interview met Gerri Savelberg
- 4 Openbare gebouwen toegankelijk? Waar te beginnen?
- 4 Het team van Voorall: de uitdaging van Ieke de Leeuw
- 5 Coaches ingezet om samen met reizigers met een beperking RandstadRail te ontdekken
- 6 Themabijeenkomst vervoer
- 6 Voorall in het nieuws: Interview met binnenlands bestuur met Jaap Trouw

Toegankelijkheid stembureaus getest

Het Mobiele TestTeam van Voorall reed uit tijdens de Europese verkiezingen op 4 juni voor een steekproef bij tien Haagse stembureaus om de toegankelijkheid te testen voor mensen met een scootmobiel, rolstoel en rollator. Zij moesten helaas concluderen dat geen enkele van de bezochte locaties voldoende toegankelijk was. De belangrijkste problemen: de routeaanduiding, oneffenheden in het plaveisel, te smalle toegangsdeuren, te hoge dorpels, te steile hellingen en te weinig ruimte om te manoeuvreren. De tijdelijke aanpassingen van hellingen voldoen niet. De situatie is soms ronduit gevaarlijk! Over de stemhokjes met in hoogte verstelbare tafelbladen is Voorall positief.

Voorall heeft de bevindingen uitgebreid in kaart gebracht en, in overleg met de coördinator toegankelijkheid van de gemeente Den Haag, voorzien van adviezen ter verbetering. De belangrijkste aanbevelingen:

- a. zorg dat alle tijdelijke hellingen op maat gemaakt zijn;
- b. schrap de locaties met hobbels en bobbel in het plaveisel van de lijst met

- stemlocaties;
- c. zorg dat het begrip toegankelijkheid via training gaat leven in het bewustzijn van de stembureau-medewerkers;
- d. communiceer duidelijk welke stembureaus wel en niet toegankelijk zijn.

Voorall is hierover in gesprek gegaan met het hoofd Bureau Verkiezingen, dat verantwoordelijk is voor de 270 Haagse stemlocaties. De heer Horstink van het Bureau Verkiezingen is geschrokken van de bevindingen van het TestTeam en beloofde actie te ondernemen. Burgemeester van Aartsen, die eindverantwoordelijk is voor het verloop van de verkiezingen, heeft in een brief aan Voorall bevestigd dat Bureau Verkiezingen

ervoor gaat zorgen dat alle gesignaleerde knelpunten zullen worden opgelost. Alle stembureaus met aanpassingen zullen opnieuw worden beoordeeld en aangepast conform de eisen. Bij de instructie van wijkambtenaren, voorzitters en leden van de stembureaus zal meer aandacht worden besteed aan toegankelijkheid en de signalerende rol die zij daarin hebben. Daar waar de toegankelijkheid onvoldoende blijft, zal naar alternatieve stemlocaties worden gezocht. Voorall is blij met de toezeggingen. Het Mobiele TestTeam zal de steekproef herhalen tijdens de volgende verkiezingen. Bij de gemeenteraadsverkiezingen in 2010 zal blijken wat het verbeterplan heeft opgeleverd. <

Standpunt Voorall m.b.t. gemeenteraadsverkiezingen 2010

Om te zorgen dat de lokale politieke partijen in hun verkiezingsprogramma rekening houden met de belangen van Hagenaars met een beperking, stelde Voorall een document op. Daarin zet de organisatie de belangrijkste punten op een rij die op dit moment spelen voor mensen met een beperking in Den Haag: inclusief beleid, Wmo (compensatieplicht en onderwijs) en toegankelijkheid (van informatie, vervoer, gebouwen, woningen en openbare ruimte). Bij elk punt geeft Voorall concrete aandachtspunten voor het lokale beleid. Deze punten kunnen de partijen meenemen in hun programma voor de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2010. Dit document kunt u downloaden op www.voorall.nl/publicaties/adviezen.

MS!

Mobiel TestTeamlid van het 1e uur: Gerri Savelberg

"Met een organisatie achter je kun je veel meer bereiken"

"Vanaf het eerste begin ben ik er bij. Vorig jaar september was er een rolstoelwandeling voor raadsleden. Ik verveelde me, nam mijn scootmobiel en ging kijken. Margreet Roemeling van Voorall vroeg me of ik meereed. Ik vond het spannend, maar wilde wel eens zien hoe de raadsleden het er van af zouden brengen met al die obstakels en ongelijke bestrating op de Valkenboskade! Margreet vertelde me over het Mobiele TestTeam en ik was meteen enthousiast. In december startten we met de eerste testrit in het stadhuis en de bibliotheek."

De mensen staan er niet bij stil

"Al jaren lang erger ik me vaak groen en geel aan alle obstakels die je als scootmobiel tegenkomt: het toilet op het stadhuis,

de deuren van de Hema, de lift in de bibliotheek. Bij sommige winkels zegt de bedrijfsleider als je er niet door kunt doodleuk: "Dan gaat u toch naar een andere winkel?" Ik heb het zo vaak aangekaart, allerlei formulieren moest ik invullen en naar het hoofdkantoor sturen. Het zou onderzocht worden, maar je hoorde er nooit meer wat van. Leen

Bakker is een positieve uitzondering, daar bleek toen ik terugkwam dat ze alles hadden aangepast. Dat vond ik jofel!

Vaak gaf ik handige tips door, want bijvoorbeeld met het neerzetten van een enkele rolstoel kun je al veel oplossen. Maar meestal werd er niks mee gedaan, het werd niet gewaardeerd. De mensen staan er niet bij stil."

Als ervaringsdeskundige weet je waar je op moet letten

"Als enkeling verdwijnt je klacht in de prullenbak. Je wordt er moe van dat je steeds hoort: het kan niet, het lukt niet. Daarom ben ik zo blij dat het Mobiele

TestTeam er nu is. Met een organisatie achter je kun je veel meer bereiken. En met een groep is het veel leuker. Het is een gezellige club van inmiddels 20 leden. Vorige week gingen we naar het Schevenings museum Muzee. Het is een hele invasie als wij daar aankomen! De mensen waren erg behulpzaam. Het was leuk en er was een leenrolstoel om naar de eerste verdieping te gaan. Als ervaringsdeskundige weten we waar we op moeten letten: hoge balies, moeilijke deuren. Margreet maakt van alle knelpunten foto's. Voorall zet alles op een rij en gaat in gesprek met de betrokken organisaties om de toegankelijkheid te verbeteren. We willen de komende jaren veel locaties in Den Haag aanpakken. We gaan ongeveer eens per maand op pad. Een testrit duurt 2 à 2 ½ uur. Daarna drinken we met zijn allen iets. Het is vrijwilligerswerk, maar voor mij is het ook een middagje uit."

Gerri in actie

Openbare gebouwen toegankelijk? Waar te beginnen?

De gemeente Den Haag stelt zichzelf ten doel in de periode tot 2010 minimaal 40 openbare ruimten en openbare gebouwen toegankelijk te maken. Voorall adviseerde de gemeente om daarbij prioriteiten te stellen, zodat rekening wordt gehouden met de behoeften van mensen met een beperking. De gemeente vroeg Voorall daarop om advies. Voorall organiseerde in samenwerking met Doe Voorall Mee, het Mobiele TestTeam en de jongerenambassadeurs een raadpleging met ervaringsdeskundigen uit de achterban. Ook kreeg Voorall input van de Sociëteit voor Lichamelijk Gehandicapten. De vraag waar het om draaide: Welke openbare locaties hebben de hoogste prioriteit om toegankelijk te worden gemaakt? Als belangrijkste locaties kwamen uit de bus: het stadhuis, de stadsdeelkantoren, ziekenhuizen, onderwijsinstellingen, stations, Openbaar Vervoersknooppunten, RandstadRail-haltes, eerstelijnsgezondheidszorg en supermarkten en winkels. Het advies met de volledige lijst met prioriteiten is te vinden op www.voorall.nl/publicaties/adviezen.

Het team van Voorall De uitdaging van Ieke de Leeuw: Dat mensen met een beperking vanaf het begin meedoen met plannen maken

Sinds 1 augustus versterkt Ieke de Leeuw als beleidsmedewerker het team van Voorall voor 3 dagen per week.

"Wat ik bij Voorall wil gaan doen is werken aan de bewustwording van het VN-verdrag over de rechten van mensen met een beperking. Daarin gaat het er om dat niemand wordt uitgesloten in de maatschappij. Want niet de mens is beperkt, maar de maatschappij is beperkt als niet iedereen eraan kan deelnemen. Dat vind ik heel belangrijk. Ook in mijn vorige werkkringen binnen het ontwikkelingswerk, de thuiszorg en de psychiatrie, was dat een soort rode draad: het perspectief van de mensen met een zwakke positie in de maatschappij."

Niet alle hulp leidt automatisch tot meer vrijheid

"Voor mij is het belangrijk dat mensen zo zelfstandig mogelijk kunnen functioneren. Hoe dat er uit ziet kan iemand met een beperking het best voor zichzelf bepalen. Stel jezelf eens de vraag: hoe zou je je leven regelen als je ineens in een rolstoel terecht komt? Ik bedoel alle aspecten: je gezin, de reizen

die je maakt, je hobby's, je vrienden. Hoe kun je dat allemaal gaan doen? Bepaalde oplossingen zijn misschien heel praktisch, maar sluiten ze ook aan bij jouw leven? Wat past bij jouw stijl van leven? Een vriendin van mij is gehandicapt. Zij zit met een huis vol hulpmiddelen, maar kan zich eigenlijk vrijer bewegen zónder al die toeters en bellen. Niet alle hulp leidt automatisch tot meer zelfstandigheid en vrijheid. Eigenlijk moet je per persoon gaan kijken wat iemand nodig heeft om goed te kunnen blijven functioneren."

Inclusief beleid

"De gemeente Den Haag doet veel voor gehandicapten. Ze vragen de mening van Voorall en het advies wordt aangenomen. Maar als je echt wilt dat mensen met

een beperking participeren moeten ze vanaf het begin bij de plannen betrokken zijn. Dat is toch iets anders dan een plan maken en dit voorleggen. Vooral gaat zich de komende jaren hard maken voor inclusief beleid. Bij inclusief beleid werken de verschillende organisaties van mensen met een beperking en de gemeentelijke beleidsambtenaren samen. Over de eigen belangen heen worden nieuwe beleidsvoorstellen ontwikkeld. De werkwijze 'Agenda 22' van het programma Versterking ClientPositie biedt daarvoor goede handvatten. In een aantal andere steden, waaronder Utrecht, Rotterdam en Venlo, wordt deze werkwijze met succes toegepast. Daarbij is gebleken dat inclusief beleid vele malen goedkoper is dan het achteraf aanpassen van bestaande voorzieningen voor mensen met een beperking. De weg naar inclusief beleid is een lang proces. De eerste stap is bewustwording. Binnen Voorall, bij de achterban en Doe Voorall Mee en bij de gemeente. Hoe? Door acties, teambesprekingen, debatten, gesprekken met politici, enzovoort. Ik zie het als een grote uitdaging hieraan te werken." <

Foto: Frank Jansen

Coaches ingezet

om samen met reizigers met een beperking RandstadRail te ontdekken

Waar moet ik instappen? Waar parkeer ik mijn rolstoel? Waar zit de stopknop? Hoe breed is de spleet tussen het voertuig en het perron?

Voor mensen die niet (goed) kunnen zien of lopen kunnen deze vragen een drempel vormen om gebruik te maken van RandstadRail. Vooral onderzocht dit in samenwerking met het platform gehandicapten Leidschendam-Voorburg met een enquête. Veertig mensen met een beperking gaven daarin te kennen dat ze graag begeleiding willen bij hun eerste ritten met RandstadRail. Vooral heeft vijftien begeleidende vrijwilligers geworven om samen met hen het reizen met RandstadRail te ontdekken.

Instructiebijeenkomst

Om te verkennen waar mensen met fysieke en visuele beperkingen mogelijk tegen aan lopen en welke voorzieningen er in RandstadRail voor hen zijn, deed Voorall in samenwerking met HTM

twee testritten. Deze ritten leverden veel waardevolle informatie op, die gebruikt wordt om de coaches te instrueren. Tijdens een instructiebijeenkomst krijgen de vrijwilligers uitleg over de handigheidjes bij het reizen met RandstadRail en over de manier waarop zij reizigers het beste kunnen begeleiden. Om in de praktijk te kunnen zien wat belangrijk is, maken de coaches in spe een proefrit, samen met een reiziger die niet goed kan zien en iemand die reist met een scootmobiel.

De reis

Voorall koppelt vervolgens de coaches aan de reizigers. Elke reiziger kan maximaal drie keer begeleid reizen. De begeleiding is gratis, HTM stelt vervoersbewijzen beschikbaar voor zowel de coach als de reiziger met een beperking. De eerste begeleidingsritten zullen half november worden gemaakt. De coaches wordt gevraagd eventuele problemen in de toegankelijkheid van RandstadRail te melden bij Voorall.

Themabijeenkomst Mogelijkheden Vervoer

Het gewone openbaar vervoer zoals de tram en de bus is nog niet voor iedereen toegankelijk. Daarom zijn er voor Hagenaars met een beperking vele alternatieve vervoersmogelijkheden zoals taxibus, wijkbus, regiotaxi, valys, scootmobiel, rolstoel en vergoeding van de eigen auto. Om inzicht te geven in de wirwar van vervoersmogelijkheden organiseert Doe Voorall Mee op 15 oktober een voorlichtingsbijeenkomst in de Christus Triumfatorkerk. Spreker is Wim Karreman, beleidsmedewerker Wmo / Individuele Voorzieningen bij de Dienst Sociale Zaken en

Werkgelegenheidsprojecten van de gemeente Den Haag.

De bijeenkomst biedt informatie over alle soorten vervoer: openbaar, individueel en collectief vervoer en vervoer naar school, werk en dagbesteding. Daarnaast zal aan de orde komen welke rechten de gebruiker heeft, op welke wijze er gelet wordt op kwaliteit en waar men terecht kan met signalen en klachten. Doe Voorall Mee wil behalve informeren, ook signalen uit de achterban verzamelen om verbeteringen te bewerkstelligen.

Voorall publicaties

Nieuw uitgebracht door Voorall:

- Advies toegankelijkheid stembureaus
- Standpunten Voorall m.b.t. gemeenteraadsverkiezingen 2010
- Prioriteitstelling toegankelijk maken openbare locaties Den Haag
- Advies toegankelijkheid van openbaar vervoersknooppunt Leyenburg

Bekijk alle Voorall publicaties digitaal op www.voorall.nl/publicaties/adviezen.

Voorall in het nieuws

Jaap Trouw, adviseur bij Voorall op het gebied van Verkeer, Vervoer en Toegankelijkheid, werd onlangs geïnterviewd door Annemiek Ostenk voor het artikel 'Stadsergonomie' in 'Binnenlands Bestuur'. Voorall, belangenorganisatie voor Hagenaars met een beperking, kan 'goed door één deur' met de gemeente, zegt medewerker Jaap Trouw. 'Er blijft echter nog genoeg te wensen over. Op veel straathoeken is de trottoirband aan één kant verlaagd, maar die aan de overkant niet. Er zijn mooie gehandicaptenparkeerplaatsen maar geen verlaagde band in de

buurt om vervolgens met je rolstoel of scootmobiel de stoep op te komen. Als de straat is opgebroken, houdt men zelden tot nooit rekening met ons. Oude stadsbussen zijn voorzien van uit te klappen plateaus voor rolstoelen, maar die handeling is zo bewerkelijk dat chauffeurs ze niet gebruiken. Veel culturele voorzieningen zijn niet toegankelijk.' Zo kan hij nog wel even doorgaan. Voorall beschouwt de Wmo in dit opzicht als een steun in de rug. 'De wet geeft een extra impuls aan het toegankelijk maken van voorzieningen.'

Binnenlands Bestuur,
12.06.09

Colofon

Deze nieuwsbrief is een driemaandelijks uitgave van Voorall en bedoeld voor iedereen die professioneel betrokken is bij Hagenaars met een beperking.

Redactie: Communicatie Voorall, Christien Innikel

Ontwerp: MatGlas Ontwerpbureau, Jan Bakker

Contactgegevens:
Van Diemenstraat 196
2518 VH Den Haag
070 365 52 88
info@voorall.nl
www.voorall.nl